

ADVOKÁTI SI MUSÍ UDRŽET STAVOVSKOU SAMOSPRÁVU

P

Právní rádce postupně představuje uskupení kandidující na říjnovém sněmu do představenstva České advokátní komory (ČAK). Zástupcem *Kandidátky 21* je současný místopředseda ČAK pro oblast legislativy Robert Němec, který je i členem *Moderní advokacie*. „*Kandidátka 21* je seznam jednotlivých kandidátů do představenstva, jejichž kandidaturu navrhuje stávající představenstvo. Tento seznam je tradičně vytvářen na základě návrhů a doporučení jednotlivých členů představenstva tak, aby byli zastoupeni advokáti z různých regionů a různých způsobů výkonu advokacie. Vedle toho *Moderní advokacie* je neformální platforma, na jejíž bázi již více než deset let spolupracují české a mezinárodní advokátní kanceláře, jejichž advokátky a advokáti mají zájem podporovat činnost komory prostřednictvím zastoupení v jejích orgánech,“ objasňuje vztah obou uskupení Němec.

Na stránkách *Moderní advokacie* tvrdíte, že její program se shoduje s programem *Kandidátky 21*, který dále doplňuje a rozvádí. V čem se oba programy liší?

Společný program *Kandidátky 21* je vyjádřením základních hodnot, ke kterým se hlásí všichni navržení kandidáti. Tyto

společné hodnoty, jako je nezávislost stavovské samosprávy, právo na právní pomoc, advokátní mlčenlivost a ochrana advokátů proti nezákonné perzekuci, jsou základními hodnotami, na kterých byla komora vybudována a ke kterým se všichni hlásíme. Nad rámec toho mají však jednotliví kandidáti své další programové priority a preference, které vyjadřují svobodný názor každého kandidáta.

Kandidáti z platformy *Moderní advokacie* nad rámec tohoto společného programu reflektují určitá specifika výkonu advokacie v advokátních kancelářích a požadavky advokátů z českých a mezinárodních kanceláří. Naši advokáti se zajímají o to, aby komora byla moderní stavovskou organizací, která směřuje k digitalizaci, respektuje mezinárodní trendy.

Na platformě *Moderní advokacie* spolupracují špičkové české a mezinárodní advokátní kanceláře, které se dlouhodobě umisťují na čelných místech národních a mezinárodních direktoriátů. Členství v asociacích a práce pro regulované nadnárodní korporace s sebou přináší určitá specifika, jako jsou zvýšené požadavky na bezpečnost IT, důvěrnost, práci pro bono, ale také genderovou vyváženost, národnostní diverzitu a odpovědnost k životnímu prostředí. Na druhé straně tyto advokátní

POKUD BY SE KOMORA STALA POUHOU SERVISNÍ NEBO ODBOROVOU ORGANIZACÍ ADVOKÁTŮ, ZTRATILA BY TÍM VÁHU A PRESTIŽ, ŘÍKÁ MÍSTOPŘEDSEDA ČAK **ROBERT NĚMEC**. KLESLA BY TÍM NA ÚROVEŇ ZÁJMOVÉHO SPOLKU

kanceláře disponují velkým množstvím odborníků na různé právní oblasti s mezinárodními zkušenostmi, jejich prostřednictvím podporují činnost komory v jednotlivých odborných sekcích, kde se odehrává velmi důležitá odborná činnost komory, například jde o připomínky k legislativním návrhům, příprava právních a výkladových stanovisek, kterou by komora obtížně zvládla bez této externí a dobrovolné pomoci.

V platformě Moderní advokacie je celkem 11 kandidátů. Všichni z nich jsou i na Kandidátce 21, tedy společné kandidátní listině schválené představenstvem ČAK. Znamená to, že Moderní advokacie společnou kandidátku podávat nebude?

Ano, všichni kandidáti Moderní advokacie jsou na společné kandidátce navrženy představenstvem. Moderní advokacie žádnou další společnou kandidátku podávat nebude. Na sněmu ČAK nekandidují žádná uskupení, ale jednotliví kandidáti. Advokáti na sněmu vybírají z jednoho seznamu kandidátů, na kterém jsou bez jakékoliv priority v pořadí zařazeni všichni kandidáti bez ohledu na to, jestli jejich kandidaturu navrhlo představenstvo, jiné orgány komory nebo samotní advokáti.

Seznam je navrhován tak, aby byl dostatečný převis kandidátů. Tento postup je reflexí článku 3 volebního řádu, který schvaluje advokátní sněm, podle kterého může do orgánů komory kandidovat každý advokát, a to buď na návrh představenstva, nebo na návrh kteréhokoliv dalšího orgánu komory či osobně, nebo na návrh jiného advokáta či skupiny advokátů.

Kandidáti Moderní advokacie, jejichž nominace byla navržena představenstvem, jsou zařazeni na společné kandidátce, pracovníčně označené jako Kandidátka 21, protože obsahuje 21 kandidátů, sněm bude v roce 2021 a jsme ve 21. století. Je zde i celá řada kandidátů, kteří se činnosti platformy Moderní advokacie neúčastní.

Kandidátka 21 tvrdí, že „představenstvo realizovalo potřebu, aby byla kandidátka výrazně širší než v minulosti a aby zahrnovala jak zástupce malých, tak velkých kancelářů, a také aby mezi kandidáty byly zastoupeny všechny regiony České republiky“.

**STAVOVSKÁ SAMOSPRÁVA
VŽDY BYLA A JE TRNEM
V OKU RŮZNÝCH
POLITICKÝCH STRAN
A STÁTNÍCH ORGÁNŮ.
ADVOKÁTI ČASTO STOJÍ
NA PROTISTRANĚ STÁTU.**

Skutečně tomu tak je, když z 21 kandidátů je pouze sedm mimo-pražských?

Společná kandidátka nabízí kandidáty z různých regionů a různého způsobu výkonu advokacie, tedy jak advokáty, kteří vykonávají advokacii samostatně, tak advokáty zařazené do společných advokátních kancelářů. Všechny regiony na společné kandidátce možná nejsou mezi kandidáty zastoupeny, ale pokud vím, je tam více kandidátů z různých regionů, určitě jeden nebo více kandidátů z Ostravy, Olomouce, Brna, Hradce Králové a Tábora.

Na druhou stranu, představenstvo není voleno na principu regionálního zastoupení. Na plně regionálním principu funguje výbor regionálních představitelů, kteří působí v jednotlivých regionech a kteří jsou zmocnění představenstvem k zajištění některých činností komory v regionech. Tito představitelé jsou pravidelně v kontaktu s představenstvem, kterému předkládají své návrhy a doporučení. Jedním z našich cílů je do budoucna rozvíjet a posilovat činnost regionálních zástupců tak, aby se advokáti z regionů mohli účastnit činnosti advokátní komory.

Program Kandidátky 21 je velmi stručný, prezentován v 6 bodech na 6 rádcích bez bližšího upřesnění. Proč jste se rozhodli více nerozvést své budoucí záměry?

Jak jsem již uvedl, jedná se o deklaraci společných zásad a principů, ke kterým se všichni kandidáti hlásí. Zároveň se tím hlásí k určité kontinuitě činnosti představenstva. To neznamená, že bychom nechtěli činnost komory dále vylepšovat a rozvíjet, ale má jít spíše o evoluci než revoluci.

Všichni kandidáti na společné kandidátce již v současné době pracují na komoře buď v představenstvu, nebo v jiných orgánech a jsou dobře obeznámeni s činností komory. Osobní priority a cíle jednotlivých kandidátů jsou blíže rozvedeny v jejich vlastní prezentaci cílů a priorit.

Blíže k samotnému programu Kandidátky 21. Uvádíte, že budete i nadále usilovat o zachování advokátní stavovské samosprávy. Jak? Máte pocit, že nyní je stavovská samospráva ohrožena? Pokud ano, čím?

Stavovská samospráva vždy byla a je trnem v oku různých politických stran a státních orgánů. Advokáti často stojí na protistraně státu, ať již jde o obhajobu v trestních věcech, nebo zastupování klientů ve sporech proti státu. V dobách, kdy se daří demokracii, to není tak patrné, ale v dobách, kdy je demokracie ohrožena, vidíme tendence k zásahům do nezávislosti advokacie.

Podívejte se do některých okolních států, ve kterých je demokracie v krizi, že perzekuce advokátů, odpůrců stávajících režimů, je na denním pořádku. Ale nejde jen o ohrožení demokratického systému jako takového, které u nás doufejme není na pořadu dne. Stačí, když se zvyšuje společenská poptávka po boji proti korupci či hospodářské kriminalitě a praní špinavých peněz, kdy jsou advokáti často prezentováni jako překážka k rychlé spravedlnosti. Přitom například výroční zpráva Finančního analytického úřadu (FAU) jasně ukazuje, že není vůbec pravda, že by se advokáti podíleli na praní špinavých peněz. Stačí se ale podívat na volební programy některých stran, které vidí cestu k rychlejší spravedlnosti přes omezení práva na právní pomoc. To se promítá i do dlouholeté neochoty státu upravovat advokátní tarif alespoň tak, aby reflektoval

inflaci. Nejvíce se to projevuje v odměně ex offio obhájců. Představte si, že tarif nebyl aktualizován již více než dvacet let a například snížení tarifu o takzvanou povodňovou daň platí od roku 2002!

Zároveň se domnívám, že stavovskou samosprávu ohrožují i někteří advokáti, kteří požadují, aby se komora stala jakousi servisní nebo odborovou organizací, která bude hájit sociální zájmy jednotlivých advokátů a poskytovat jim služby. Pokud by se komora stala takovou organizací, ztratila by jakoukoliv váhu a její prestiž, například v legislativním procesu, by poklesla na úroveň zájmového sdružení. Jak ukazují zkušenosti jiných profesních organizací, takové kroky vedou ke ztrátě samosprávy. Komora je především samosprávnou stavovskou organizací, která vykonává v přenesené působnosti veřejnou moc na úseku advokacie.

V čem spatřujete snahy o narušení advokátní mlčenlivosti?

Jak proti nim chcete bojovat?

Advokátní mlčenlivost, respektive důvěrnost vztahu mezi advokátem a klientem, je projevem ústavně zaručeného práva na právní pomoc. Advokátní mlčenlivost je však neustále ohrožována v několika směrech. K narušování principu advokátní mlčenlivosti průběžně dochází v souvislosti s implementací předpisů v oblasti boje proti daňovým únikům (například implementace DAC5 a DAC6) a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (AML), kde stát přenáší na advokáty povinnost kontrolovat vlastní klienty a hlásit podezřelé transakce.

Komora vynakládá značné úsilí, aby při implementaci těchto předpisů byla advokátní mlčenlivost v maximální míře šetřena. Za cenu nemalých nákladů musela komora převzít další kontrolní a přestupkové kompetence v oblasti AML, které by jinak u advokátů vykonával stát, prostřednictvím FAU, což by představovalo podstatný zásah do mlčenlivosti.

Dalším problémem je, že důvěrnost vztahu mezi klientem a advokátem není dostatečně zakotvena v právním řádu. Zákon upravuje pouze mlčenlivost advokáta. Pokud však orgány činné v trestním řízení odposlouchávají klienta nebo u něj provedou domovní prohlídku, není komunikace mezi klientem a advokátem chráněna. Na tom je třeba dále pracovat.

Jakým způsobem chcete prosazovat svobodu a ochranu advokáta při poskytování právního poradenství? Čím nebo kým si myslíte, že je tato svoboda a ochrana narušována?

Občas se setkáváme s tím, že orgány činné v trestním řízení zahajují trestní stíhání advokátů v souvislosti s poskytováním právní pomoci. Nejde o to, že by advokáti byli vyňati z trestní odpovědnosti, zejména pokud se podílejí na trestné činnosti svých klientů, ale v některých případech se jedná o zcela standardní zastupování klienta, například v trestním či daňovém řízení, kdy advokáti poučili svoje klienty o jejich právu odepřít výpověď. Jiný advokát pak byl stíhán za přípravu právního stanoviska, ve kterém vyjádřil svůj odborný názor na interpretaci právních předpisů. To je naprosto nepřijatelné. V těchto případech musí komora zaujmout k takovým postupům zásadní

stanovisko, včetně projednání problematiky s orgány činnými v trestním řízení.

Co myslíte tím, že budete s ještě větší intenzitou trvat na tom, že právní služby mohou v České republice poskytovat jen členové advokátního stavu. Jaké kroky k tomuto chcete učinit?

Dlouhodobým problémem je takzvané vinklaření neboli poskytování právních služeb bez náležitého oprávnění. Jednou z posledních novel zákona o advokacii, která byla přijata na základě iniciativy komory, se podařilo prosadit do zákona speciální ustanovení, podle kterého může ministerstvo spravedlnosti takové jednání postihovat v přestupkovém řízení. Do té doby bylo možné neoprávněné podnikání postihovat pouze v rámci trestního postihu, což se s ohledem na zásadu subsidiarity trestního práva ukázalo jako velmi neefektivní.

Komora poskytuje ministerstvu součinnost za účelem efektivního stíhání těchto přestupků, upozorňuje na nelegální poskytování právních služeb, ale postih je stále neefektivní. Komora sama však nemůže takové jednání postihovat, protože k tomu nemá kompetence.

Poskytování právních služeb bez náležitého oprávnění představuje jednak riziko poškození klientů, pokud daný subjekt nemá náležitou kvalifikaci a pojištění, ale zároveň deformuje trh, protože takové subjekty nemají celou řadu povinností a odpovědnosti, kterou advokátům ukládá regulace jejich povolání. To narušuje tržní prostředí, protože zakládá nerovné soutěžní podmínky.

Do budoucna by komora měla být v této oblasti ještě aktivnější, protože s rozvojem digitalizace se dá očekávat další nárůst tohoto problému v on-line prostředí. Jednou z cest může být i zvýšení dostupnosti právních služeb advokátů prostřednictvím vylepšení prezentace služeb nabízených advokáty na stránkách komory, respektive vylepšení možnosti vyhledat advokáta on-line.

V programu chybí zmínka o digitalizaci či elektronizaci komory ve vztahu ke školením, hlasováním, snadnějšímu přístupu k informacím, aktualizaci webu. Vy sám jako svou další programovou

**ZA URČITOU PROHRU
POVAŽUJI TO, ŽE ANI
PO TOLIKA LETECH NEMÁM
DOJEM, ŽE BY POVĚST
ADVOKACIE BYLA TAKOVÁ,
JAKOU SI ZASLOUŽÍ.**

prioritu uvádíte využívání moderních informačních technologií a digitalizace na ČAK. Toto pro Kandidátku 21 není důležité?

Znovu musím připomenout, že program společné kandidátky je vyjádřením zásadních společných principů. Většina kandidátů se ale shoduje na potřebě digitalizace. Příkladně na platformě Moderní advokacie se na tomto jednoznačně shodujeme.

Komora již dnes, zejména v souvislosti s covidem, poskytuje celou řadu školení on-line. S ohledem na efektivitu tohoto způsobu vzdělávání jsem přesvědčen, že tento trend bude dále pokračovat. Určitě budeme pracovat na tom, aby písemné advokátní zkoušky mohly probíhat s využitím počítačů a informačních systémů, což odpovídá běžné práci advokáta.

Pokud jde o modernizaci webu a intranetu, tak již současný vedení komory intenzivně na této agendě pracuje, a věřím, že příští představenstvo v tom bude pokračovat.

Otázka on-line voleb je poněkud složitější. Když pomíneme otázky právní a technické, mezi kandidáty ze společné kandidátky Komory 21 nepanuje shoda na vhodnosti pořádání sněmu a voleb on-line. Na čem se však shodujeme zcela jednoznačně, je, že rozhodnutí o tom, jak budou probíhat volby a celý sněm, je ve výhradní kompetenci advokátního sněmu.

Kategoricky odmítáme, že by o těchto stavovských otázkách měl rozhodovat stát cestou změny zákona o advokacii bez předchozího projednání vrcholovým orgánem stavovské samosprávy, kterým je sněm. Jedinou výjimkou může být situace, kdy by v důsledku epidemiologické situace nebylo možné sněm do konce roku uskutečnit, pak by bylo nezbytné zorganizovat volby náhradním způsobem.

V programu Kandidátky 21 rovněž nenajdeme žádnou zmínku o vzdělávání advokátů ani koncipientů. Proč?

Několik kandidátů ze společné kandidátky, včetně mě, považuje vzdělávání advokátů a koncipientů za svou prioritu. Vzdělávání koncipientů a advokátů je velmi důležitou povinností advokátní komory, kterou komora řádně plní. Systém je průběžně vylepšován a o jeho přechodu do on-line prostředí již byla řeč.

Dokonce se nám podařilo rozjet systém celoživotního vzdělávání advokátů, který je postaven na doporučení komory a dobrovolné participaci advokátů, kteří mohou sbírat kredity v průběžném systému vzdělávání.

Účast v dalším vzdělávání advokátů vyžaduje, aby advokát v průběhu tří po sobě následujících let získal minimálně 36 kreditů v oboru práva, právních či souvisejících oborech, advokátních dovednostech nebo oblastech. Advokát, který v průběhu tří let získá požadované množství kreditů, má nárok na vydání osvědčení ČAK, má právo o této skutečnosti informovat klienty a veřejnost a je oprávněn využívat výhod, slev a dalších benefitů poskytovaných či zajišťovaných ČAK v následujícím tříletém cyklu. Kredity advokáti získávají účastí na seminářích, vedení seminářů, publikací odborných článků a odborných publikací.

Vraťme se k vám. V ČAK působilte od roku 2009, kdy jste byl zvolen členem kontrolní rady. Po 12 letech v komoře, nemyslíte si, že je čas na personální změny? Pomyslíte vy sám na funkci předsedy představenstva ČAK?

K personálním změnám dochází průběžně a určitě budou pokračovat, nepochybně bude pokračovat i generační obměna, a to i v představenstvu.

Osobně nemám v úmyslu se ucházet o funkci předsedy komory. Je to nepochybně lákavá výzva, ale funkce předsedy komory je časově velice náročná a je to práce na plný úvazek. Jsem společníkem v advokátní kanceláři, kde se jednotliví společníci aktivně zapojují do práce na klientských mandátech, a to je s prací předsedy ČAK velmi obtížné skloubit.

Velice obdivuji nasazení a výkon jak současného předsedy JUDr. Jirouska, tak předchozího předsedy JUDr. Vychopeně, kteří tuto funkci vykonávali s obrovským nasazením.

Velice rád se zapojím do činnosti představenstva jako jeho člen, nebo pokud bych dostal opětovně takovou důvěru jako místopředseda, který se může věnovat konkrétní oblasti, třeba legislativě, zejména na poli soukromého a procesního práva, což je moje specializace.

Na co jste za dobu svého působení v komoře nejvíc pyšný?

Za největší úspěch, na kterém jsem se osobně podílel, považuji to, že i díky platformě moderní advokacie, se do činnosti advokátní komory podařilo zapojit celou řadu mladších kolegů a kolegyně. Komora je dnes dobře fungující organizací, jejíž vnitřní odbory spolupracují s volenými zástupci advokátů, kteří podporují jejich činnost po odborné stránce. Zejména v oblasti legislativy tato spolupráce funguje velmi dobře a podařilo se nám prosadit celou řadu legislativních návrhů či připomínek v oblastech, které se týkají výkonu advokacie.

Jaká je naopak vaše největší prohra?

Za určitou prohru považuji to, že ani po tolika letech nemám dojem, že by pověst advokacie byla taková, jakou si advokacie zaslouží. Z toho bohužel plyne, že některé věci se těžko prosazují, protože pro politiky není příliš populární podporovat advokáty. Ono je to ale asi historické prokletí, protože i nápis na soše patrona právníků, sv. Iva, zní, že ačkoliv to byl právník, tak to byl také slušný člověk, což je dobrá věc. Shakespeare, Mario Puzzo, Anton Pavlovič Čechov a řada dalších literátů, považovali advokáty za největší zlo. Naštěstí existují klienti, kteří se na advokáty s důvěrou obracejí a jejich služby oceňují.

Povedlo se vám naplnit svůj záměr, se kterým jste do představenstva vstupoval?

Pokud jde o mě osobně, řekl bych, že většinu mých záměrů, se kterými jsem do představenstva vstupoval, se daří naplňovat.

Pokud se důvěrně seznámíte s fungováním a postavením komory, dá se říci, že komora řádně plní svůj účel. Pochopitelně, všechno se dá dělat lépe a efektivněji. Já jsem ale příznivcem štíhlé komory, která pracuje s odpovídajícím rozpočtem, zbytečně nebobtná a většinu svých agend zajišťuje vlastními silami ve spolupráci s advokáty, kteří komoru podporují svou dobrovolnou činností. Připomínám, že výkon volených funkcí je v advokacii považován za čestný a až na odůvodněné výjimky bezplatný.

Robert Němec

Vystudoval Právnickou fakultu UK v Praze, kde později získal i titul doktora práv. Absolvoval mezinárodní program na College of Law of England and Wales a získal International Practice Diploma v oblasti korporáčního práva, fúzí a akvizic, kapitálových trhů a úvěrování. Dále získal titul LL.M. z amerického a mezinárodního obchodního práva. Robert je advokátem a místopředsedou České advokátní komory. Dále je rozhodcem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky a též rozhodcem Vídeňského mezinárodního rozhodčího centra (VIAC). Je také členem International Bar Association.